

ภัทรกร กวีรัชต์ 2551: ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญของไทย ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญจิต วิฑูรย์พัฒนกุล, Ph.D. 197 หน้า

สินค้าเกษตรแปรรูปเป็นสินค้าหมวดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในปัจจุบันสินค้าเกษตรแปรรูปประสบปัญหาและการท้าทายในด้านการแข่งขันการส่งออก รวมถึงข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้าภายใต้ นโยบายการค้าเสรีตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดให้ปี 2547 ให้เป็นปีแห่งความปลอดภัยด้านอาหาร จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อการส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญของไทย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทบทวนนโยบายของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องกับการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และความปลอดภัยด้านอาหารที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการแปรรูปของสินค้าเกษตรที่สำคัญ 2) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อโครงสร้างอุตสาหกรรม และ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกและนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารที่มีต่อปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ

ผลการวิเคราะห์ด้านโครงสร้างอุตสาหกรรม ใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาด และการกระจุกตัวของหมวดธุรกิจสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มสินค้าประมงแปรรูป กลุ่มผักและผลไม้แปรรูป พบว่าหน่วยธุรกิจขนาดใหญ่มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 85 และ 87ตามลำดับ และอุตสาหกรรมมีการกระจุกตัวในระดับสูง ซึ่งผลของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารไม่มีผลต่อการลดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมทั้งสองกลุ่ม และการวิเคราะห์ด้านปริมาณการส่งออกของสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ พู้น้ำกระป๋อง ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง และสับปะรดกระป๋อง ใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ โดยประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธียกกำลังสองน้อยที่สุด พบว่าผลของนโยบายการค้าเสรีภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกในปี 2538 นั้น ส่งผลกระทบทำให้ปริมาณการส่งออกปลาพู้น้ำกระป๋อง และสับปะรดกระป๋องลดลง ในขณะที่ข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋องมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ส่วนผลของนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารต่อปริมาณการส่งออกของสินค้าทั้ง 3 สินค้านี้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าภายหลังการดำเนินนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารในปี 2547 ทำให้แนวโน้มของปริมาณการส่งออกของสินค้าทั้ง 3 สินค้าเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไปคือรัฐบาลควรส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้นโยบายความปลอดภัยด้านอาหารเป็นวาระแห่งชาติ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการในการดำเนินการผลิตและแปรรูปตามนโยบายความปลอดภัยด้านอาหารแก่หน่วยธุรกิจขนาดกลาง และหน่วยธุรกิจขนาดเล็ก

ภัทรกร กวีรัชต์

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

14 / 5 / 51

Pattaraporn Kaviruch 2008: Impacts of Free Trade and Food Safety Policies on Export of Thai Major Processed Agricultural Products. Master of Science (Agricultural Economics), Major Field: Agricultural Economics, Department of Agricultural and Resource Economics. Thesis Advisor: Assistant Professor Boonjit Titapiwatanakun, Ph.D. 197 pages.

Processed agricultural products play an important role in developing Thai economy. However, Thai major processed agricultural products have to face the problems and challenges of international competitiveness in exporting and to comply with regulations of importing countries given by the free trade agreement under World Trade Organization. Furthermore, Thai Government declared the year 2004 as "Thailand's Food safety year". For the above reasons, here is the discussion on impacts of free trade agreement and food safety policies on exports of Thai major processed agricultural products. The objectives of this research are: 1) To overview the Thai government's policies both on free trade and food safety policies related to processes of major processed agricultural products; 2) To analyze on effects of food safety policies on food processing industries; and 3) To analyze effects of free trade policies and food safety policies on the exports of Thai major processed agricultural products.

The analysis of industrial structure of fishery product processing and vegetable-fruit products processing using market share, concentration ratio (CR) and Herfindahl Index (HI) method showed that large firms dominated in both processing industries with market share of 85 and 87 percent, respectively and the estimated CR and HI also indicated highly concentration level. However, the implementation of food safety policies had no impacts on reduction of concentration level in both industries. The results of analysis on quantity exports of Thai major processed agricultural products (e.g. canned tuna, canned baby corn and canned pineapple) using multiplying regression model with ordinary least square method indicated that the implementation of free trade policies under commitments of WTO in 1995, had increased quantity demand for exports of canned tuna and canned pineapple but reduced quantity demand for exports of canned baby corn. Although the effects of the adoption of the food safety policy on quantity demand for exports of the 3 major products were not significant statistically, there were tendency of increasing quantity demand for exports of these products.

The study suggested that the government should give a continuously high attention in food safety policies and enhancing small and medium business firms' management efficiency in production and processing in accordance with the policy of food safety.

Pattaraporn Kaviruch

Student's signature

Boonjit Titapiwatanakun

Thesis Advisor's signature

14 / 5 / 51